

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ

Tel/Ffôn: 029 2032 0500

Fax / Ffacs: 029 2032 0600

Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660

info@audit.wales / post@archwilio.cymru

www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Mr Nick Ramsay AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

Cyfeirnod: AC/144/caf

Dyddiad cyhoeddi: 13 Mai 2019

Annwyl Nick

Gwariant GIG Cymru ar staff asiantaeth

Diolch i chi am rannu gyda mi y llythyr dyddiedig 25 Ebrill 2019 oddi wrth Dr Andrew Goodall at y Pwyllgor, oedd yn mynegi ymateb Llywodraeth Cymru i'm hadroddiad ym mis Ionawr 2019 ar 'Gwariant GIG Cymru ar Staff Asiantaeth'.

Mae'n dda gennyf nodi sylwadau cadarnhaol Dr Goodall ar f'adroddiad. Fodd bynnag, meddyliais y dylwn dynnu sylw'r Pwyllgor at y ffaith fod y ffigurau sydd wedi eu cynnwys yn yr atodiad i lythyr Dr Goodall yn dangos bod gwariant ar staff asiantaeth wedi cynyddu unwaith eto yn 2018-2019, ar ôl gostwng yn y flwyddyn flaenorol. Nid oes sôn am y cynnydd hwn yn y llythyr.

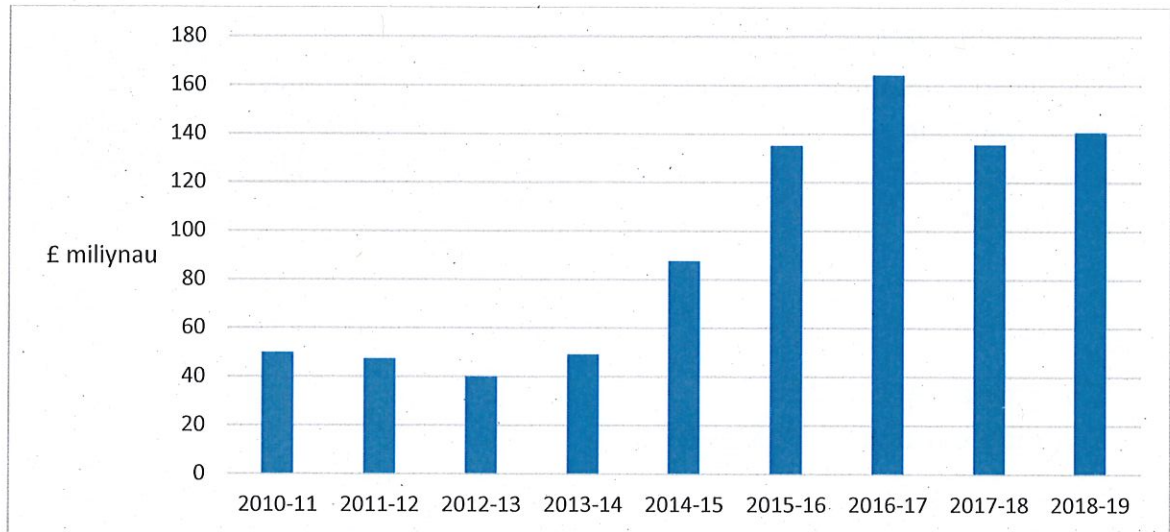
Nodaf hefyd y caiff y Pwyllgor y cyfle i holi tystion o fyrddau iechyd lleol ac o Lywodraeth Cymru ynglŷn â'r materion hyn yn ei sesiynau tystiolaeth cyn bo hir ar Gyllid y GIG.

Ar ôl gostyngiad yn 2017-18, cododd gwariant asiantaeth cyffredinol eto yn 2018-19

Fel y mae Dr Goodall yn nodi, roedd fy adroddiad i'n datgan bod gwariant cyffredinol ar staff asiantaeth rhwng 2016-17 a 2017-18 wedi gostwng o £30 miliwn (17 y cant), gan wrthdroi patrwm o gynyddiadau blynyddol sylweddol oedd wedi digwydd ers 2012--13.

Fodd bynnag, ac fel y dangosir yn **Arddangosyn 1** isod, dengys y data a roddir yn llythyr Dr Goodall fod y gwariant asiantaeth cyffredinol yn ystod 2018-19 wedi cynyddu mewn gwirionedd o £5.2 miliwn (4 y cant), i £141 miliwn.

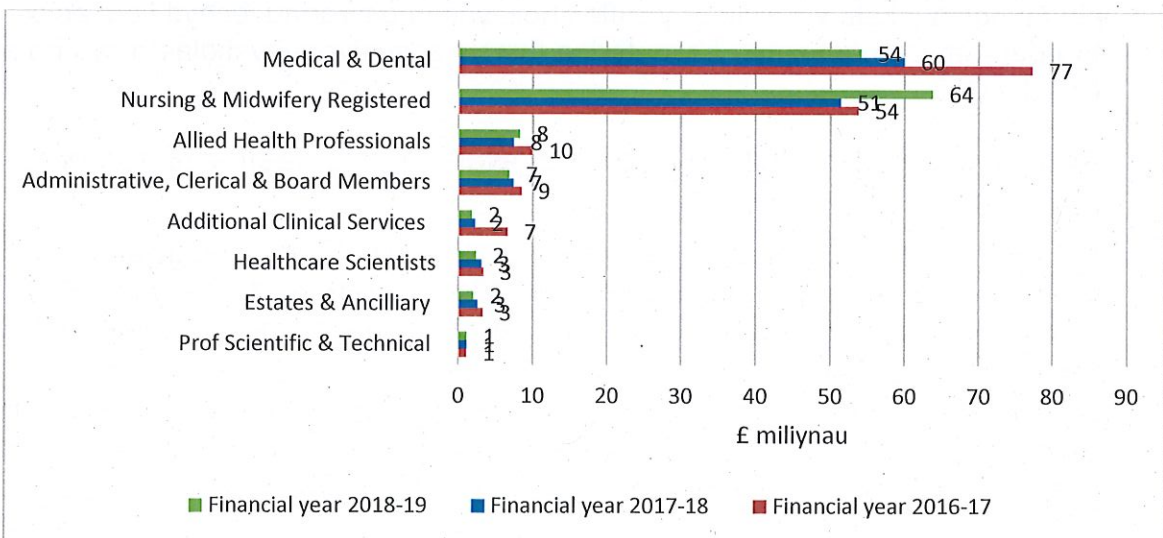
Arddangosyn 1: cyfanswm gwariant y GIG yng Nghymru ar staff asiantaeth rhwng 2010-11 a 2018-29

Y ffynonellau ar gyfer yr holl arddangosion: 2010-11 i 2017-18 Gweithlu, Gwasanaethau Addysg a Datblygiad, Partneriaeth Cyd-wasanaethau GIG Cymru; 2018-19: Llywodraeth Cymru.

Rhydd **Arddangosyn 2** ddadansoddiad manylach o'r codiad hwn yng nghyfanswm blynyddol costau staff asiantaeth. Dengys fod gwariant wedi gostwng ym mhob categori o staff asiantaeth ond dau yn ystod 2018-19, a bod y codiad o fewn y flwyddyn bron yn gyfan gwbl oherwydd gwariant sylweddol fwy ar staff asiantaeth Nyrsio a Bydwreigiaeth.

Arddangosyn 2: Gwariant y GIG yng Nghymru ar staff asiantaeth fesul grŵp staff rhwng 2016-17 a 2018-19

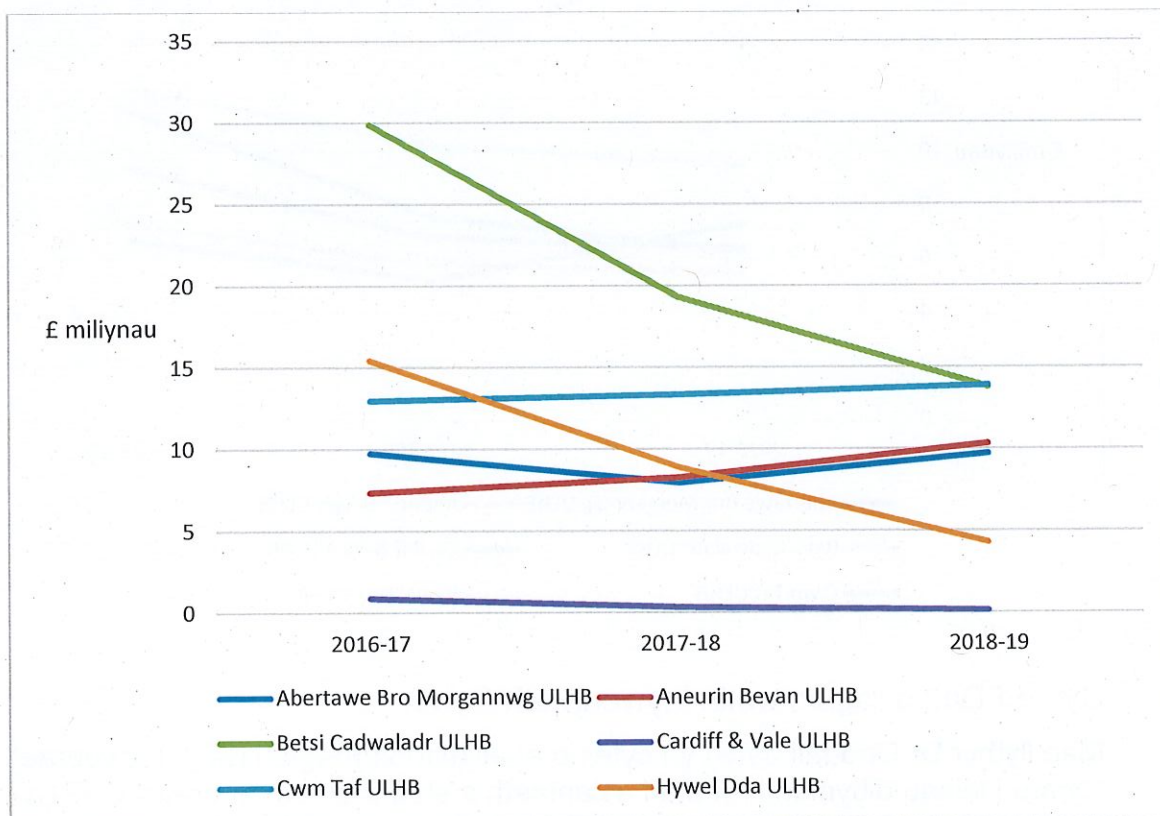
Daeth costau staff asiantaeth Meddygol i lawr o bron i 10 y cant.

Canolbwyntiai ein hadroddiad ni ar fentrau Cymru gyfan i gael rheolaeth ar gost defnyddio staff asiantaeth (i) meddygol a (ii) nyrsio. Mae'r gostyngiad mwyaf mewn gwariant asiantaeth o 2017-28 i 2018-29 yng nghategori staff asiantaeth Meddygol a Deintyddol, sydd wedi lleihau o £5.8 miliwn (9.7 y cant).

Roedd Cylchlythyr Iechyd Cymru WHC 2017-042, a gyflwynwyd ym mis Tachwedd 2017, yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff GIG Cymru weithredu dulliau rheoli a phrosesau rheoli i leihau'r defnydd a gwariant ar staff asiantaeth ar gyfer staff meddygol a deintyddol. Yn galonogol, cafwyd o ganlyniad gwmp o 30 y cant (£23 miliwn) mewn gwariant ar staff asiantaeth meddygol a deintyddol rhwng 2016-17 a 2018-19.

Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi mai lleol yw'r gostyngiad hwn mewn gwariant asiantaeth meddygol a deintyddol - fel y dangosir yn **Arddangosyn 3**, mewn tri yn unig allan o'r chwe chorff iechyd mwyaf y cafwyd gostyngiad.

Arddangosyn 3: gwariant ar staff asiantaeth Meddygol a Deintyddol yn y chwe chorff iechyd mwyaf rhwng 2016-17 a 2018-19

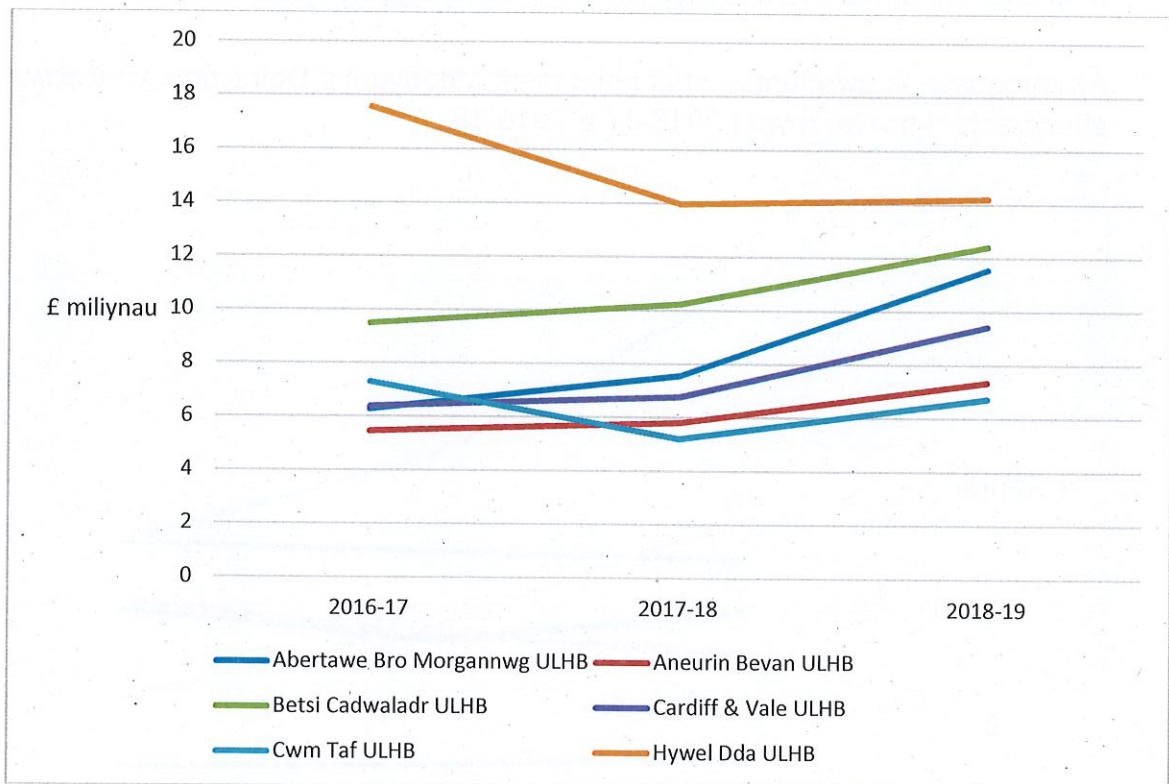
Bu gostyngiadau sylweddol yn ystod 2018-19 yn BIP Betsi Cadwaladr (£5.5 miliwn) a BIP Hywel Dda (£4.6 miliwn) ond codiadau yn BIP Aneurin Bevan (£2.1 miliwn) a BIP Abertawe Bro Morgannwg (£1.8 miliwn). Y symudiadau o fewn y

flwyddyn yn BIP Cwm Taf a BIP Caerdydd a'r Fro oedd codiad o £0.5 miliwn a chwymp o £0.2 miliwn yn y drefn honno.

Cododd costau staff asiantaeth Nyrsio a Bydwreigiaeth o 24 y cant

Cododd gwariant ar staff asiantaeth Nyrsio a Bydwreigiaeth o 24 y cant i £63.8 miliwn yn 2018-19, ar ôl cwmpo o'r blaen i £51.4 miliwn yn 2017-18. Fel y dangosir yn **Arddangosyn 4**, mae pob un o'r chwe chorff iechyd mwyaf wedi adrodd am gynyddiadau mewn gwariant asiantaeth ar gyfer y categori hwn o staff, gyda graddfa'r cynnydd yn amrywio o 1.6 y cant (£0.2 miliwn) yn BIP Hywel Dda i 52.9 y cant (£4 miliwn) yn BIP Abertawe Bro Morgannwg.

Arddangosyn 4: gwariant ar staff asiantaeth cofrestredig Nyrsio a Bydwreigiaeth yn y chwe chorff iechyd mwyaf rhwng 2016-17 a 2018-19

Cyfnod Dau o raglen waith Llywodraeth Cymru

Mae llythyr Dr Goodall hefyd yn cyfeirio at ail gyfnod rhaglen waith Llywodraeth Cymru i leihau dibyniaeth ar staff asiantaeth a staff dros dro ar draws GIG Cymru. Ar adeg ein hadolygiad archwilio y llynedd, nid oedd eto'n glir beth y byddai'r ail gyfnod hwn yn ei olygu a'r mentrau y byddai'n eu cynnwys. Cymharol ychydig a rydd llythyr Dr Goodall o ran gwybodaeth bellach am fanylion rhaglen cyfnod dau. Yn ei sesiwn dystiolaeth ar Gyllid y GIG gyda Llywodraeth Cymru felly, hwyrach y bydd y Pwyllgor yn dymuno hefyd edrych gyda'r tystion ar y modd y mae'r ail

gyfnod gwaith hwnnw yn ymateb i'r ddwy brif her a nodwyd gennym yn Rhan 4 ein hadroddiad.

Mae niferoedd aelodau o staff GIG Cymru yn parhau i godi

Wrth ystyried y wybodaeth ddiweddar hon am gostau staff Asiantaeth, efallai y bydd y Pwyllgor hefyd yn dymuno cadw mewn cof yr ystadegau swyddogol diweddaraf sydd ar gael ar nifer y staff sy'n gweithio yn GIG Cymru.

Dengys y [datganiad ystadegol](#) diweddaraf gan Lywodraeth Cymru fod yna 79,054 o staff yn cyfateb i amser llawn yn cael eu cyflogi'n uniongyrchol gan y GIG yng Nghymru ar 30 Medi 2018. Mae hyn yn cynrychioli codiad o 1.4 y cant (1,083 o staff) yn y flwyddyn o fis Medi 2017. Cododd staffio meddygol a deintyddol o 2.4 y cant (156 o staff), tra y daeth staffio nyrsio, bydwreigiaeth ac ymwelwyr iechyd i lawr o 0.1 y cant (47 o staff).

Hyderaf y bydd y wybodaeth ychwanegol hon a'r dadansoddiad o gymorth i'r Pwyllgor wrth baratoi ar gyfer ei sesiynau tystiolaeth ar Gyllid y GIG yn ddiweddarach y tymor hwn.

Yn gywir

ADRIAN CROMPTON
Archwilydd Cyffredinol Cymru